

Pogled arhitekta

Sam se bom lotil teme zelo direktno, saj se mi zdi, da so odkrita mnenja, pa čeprav včasih naivna, drugič težko sprejemljiva, vedno najboljša za začetek pogovorov.

Danes se bom držal samo relacije med arhitekti, urbanisti, občinskimi urbanisti ter upravno enoto. In še to le relacij vezanih na postopek pridobivanja gradbenega dovoljenja. Veliko je tudi mnenj, saj dejanskih podatkov ni bilo možno pridobiti. Torej, če kje izzivam, je le to z dobrimi nameni.

Najprej bi naglasil komunikacijo med omenjenimi akterji.

Nato bi naglasil po mnenju mnogih izvor težav – zakonodajne petletke.

Ne vemo zakaj, ampak vsakič revolucija namesto evolucije. Naše obremenitve se večajo, smiselnost rezultatov pa kot vidimo peša. **Če želimo hitrejše postopke, naj bodo postopki jasni, predvidljivi in enostavni.**

Tematike se lotevam izključno kot uporabnik- arhitekt.

Prostorski akti:

DEJSTVO 1: Količina informacij, s katerimi mora biti projektant seznanjen je absurda.

TEŽAVA 1:

Trenutno imamo 212 občin. 212 OPN-jev. Tudi PUP-ov. Kazni za zamudnike ni. Sledijo še OPPN-ji ali zazidalni načrti. Pa še tolmačenja.

Težko je obvladati tako širok nabor akrov, saj projektanti nismo vezani na 3 do 4 občine.

Usklajevanje z zakoni, pravilniki, podzakonskimi akti, uredbami, nato pa še z standardi, pravili dobre prakse, tehničnimi smernicami, tehnološkim napredkom, zelenim prehodom, novim bauhausom, evropskimi direktivami, tolmačenji ministerstev. Da o naročnikih ne govorimo. Vse to pa moramo prenašati v neusklažene in zastarele prostorske akte?

PREDLOG 1: Prostorski akt mora biti zakonsko usklajen, notranje skladen, razumen in enoznačen ter ažuriran s spremembami zakonov. Želja projektantov je dobiti jasen okvir za načrtovanje, zato da se posvetimo načrtovanju smiselnih in dodelanih načrtov arhitekture, ne pa tolmačenju aktov, zakonov, uredb, smernic... Nalogo projektanta smo prenesli s področja inženirstva v pravno vojno obrazcev, besed in zvijanja rok ter tudi igre močnejšega.

DEJSTVO 2: Naš pravni okvir delovanja na relaciji zakonov in aktov ni usklajen ne horizontalno, ne vertikalno.

TEŽAVA 2: Praviloma zastareli akti niso skladni z današnjimi zakoni, zato je skladnost projektov s takimi akti skoraj nemogoča.

Rezultat te zmede je nesorazmerna delovna obremenitev projektantov. Ker si želimo rešitve, saj nismo plačani za projekt, ki ni izvedljiv, ampak je plačilo predvideno praviloma po zaključku postopka, gradnje itd.

PREDLOG 2: Jasna hierarhija zahtev! Če prostorski akt ni skladen z zakonom, ne more biti merodajen in ima skladnost z zakonom prednost. Ali pač?

DEJSTVO 3: Termini, ki se uporabljajo niso poenoteni. Metodologije izračunov faktorjev in tehničnih zahtev so prepuščene navdihu ali zdravi pameti pripravljavca akta.

TEŽAVA 3: IZZIDEK, le kaj je to? Menim, da v arhitekturi ne pomeni nič. Zatakne se nam tudi pri interpretaciji balkona, terase, pri izračunih faktorjev kljub standardu izračuna površin? Lahko OPN povozi standard? So standardi nacionalni ali občinski?

PREDLOG 3: Termini naj bodo poenoteni z nacionalni slovarjem, računske zahteve naj imajo nacionalno metodologijo izračuna! Akti naj ne skušajo poetično prikazovati zahtev v prostoru ampak podajo robustne, smiselne in prilagodljive okvirje kot osnovo za projektante.

Primer: zahteva po tradicionalni obliki gradnje v bližini mojega doma! Ta dikcija oblikovno ne poda nobenega okvirja, skupni imenovalec večine obstoječih gradenj je pač ČRNA GRADNJA. Morda je zato štos moje hiše pač črna barva! Posledično je modni dodatek priprave urbanističnega vzorca za dokazovanje skladnosti absurdna zahteva, ob dejstvu, da ima gradbeno dovoljenje v naselju 7 od 56 stavb, uporabno 2, ostalo pa so neskladne črne gradnje!

DEJSTVO 4: Oblike prostorskih aktov so podrejene interpretaciji izdelovalca akta.

TEŽAVA 4: Projektanti vsakič znova iščemo relevantne podatke, ti so razporejeni v vsakem aktu drugače, nekje v razpredelnicah, nekje bolj na splošno. Lokacijske informacije niso zanesljiv in merodajen podatek ravno zaradi te zmede, pa je to le obrazec.

ODGOVORNOST SE JE ZATO V CELOTI PRENESLA NA PROJEKTANTA.

Postopek je postal absurdna zmeda, kjer vsi skušamo priti skozi z veliko mero nasmihanja in dobre volje.

PREDLOG 4: sestava in oblika akta naj bo poenotena za vse občine, vse akte.

Obrazec, primeri dobre prakse, analiza. Nobena občina ni tako posebna, da se temu ne bi mogla prilagoditi. Prostorski akri naj sledijo dogovorjeni obliki kot vsebini, enoznačni za celotno državo. Iz tega sledi, da mora akt podati bistvene zahteve v enotni obliki in del DGD bi lahko bil obrazec, enostaven, razumljiv in pregleden. Trenuten to ni.

Uresničevanje določil prostorskih aktov:

DEJSTVO 5: Interpretacija zakonov, pravilnikov, aktov itd. je v veliki meri prepuščena deležnikom - na nivoju mnenje dajalcev, občine ali na koncu postopka upravne enote.

TEŽAVA 5: Projektanti smo podrejeni zakonskim okvirom za naše delo. Moramo se neprestano izobraževati. Moramo opraviti strokovni izpit. Za svoje delo moramo biti zavarovani (kar je tudi tema za tak posvet). Imamo pravila dobre prakse, notranje preverjanje. Podrejeni smo tožbam, brez zaščite višje pravne organizacije. Podrejeni smo divjim pogodbam pravno in finančno močnejših naročnikov. Plačilni nedisciplini. Brezosebne prelaganju odgovornosti s strani ostalih udeležencev gradnje (verjetno vas večina še ni bila na gradbišču, kjer želi izvajalec seveda zmagati, naročnik vladati, sosedje pa rušiti, projektantova naloga pa je podpisati). Projektantska odgovornost tudi ni več stvar podjetja, ampak je **OSEBNA!** Poleg tega pa smo še podrejeni trgu. Nekateri bolj, drugi manj.

V postopku pa naša interpretacija naše arhitekture ni vredna nič in jo lahko katerikoli javni udeleženec v procesu izdaje mnenj, dovoljenja ali potrjevanja skladnosti interpretira glede na svoje lastno mnenje. Naša beseda pogosto ne velja nič, argumentacija le te v postopku je prepogosto nesmiselna.

PREDLOG 5: Omenjeno odgovornost projektanti jemljemo zelo resno. Življenjsko resno, saj smo od nje finančno odvisni. Interpretacija projektanta, ki se s projektom ukvarja tudi več let pa je pogosto stvar precej absurdnih debat.

V tem obupno dolgem postopku se dejanska vsebina projekta le redko spremeni. Spreminjamo samo besedne interpretacije in to na množici že popolnoma nesmiselnih obrazcev, tehničnih poročil in spremljevalnem besedilu! In seveda nato še v ponovljenih postopkih pridobivanja mnenj in soglasij.

Potreben je stik z vsemi udeleženci (INVESTITOR, PROJEKTANT, OBČINA, UE) pred vloženim projektom. Potrebno je zaupanje v predložene dokumente in podatke. Žal pa je ta korak v veliki meri šele gašenje požara.

DEJSTVO 6: Upravni roki v postopkih pridobivanja gradbenih dovoljenj so zelo arbitrarni.

TEŽAVA 6: S strani upravnih enot dobivamo pogosto nerealne roke za dopolnjevanje vlog. Projektanti nimamo možnosti zamud, institucije pa lahko svoje naloge odlagajo tudi v zelo nerealne roke. Razlog je velikokrat podhranjenost oddelkov. Tudi projektanti smo podhranjeni.

PREDLOG 6: Roki naj bodo daljši, vsaj 15 dni za administrativne popravke, vsaj 30 dni za vsebinske in tehnične pomanjkljivosti (mnenja, služnosti, infrastruktura). Z večjo zahtevnostjo projekta so še ti roki prekratki. Če se projektanti odzovemo hitreje, bo postopek lahko stekel naprej. V tem času pa so verjetno v delu tudi drugi postopki, ki se bodo tako pričeli hitreje. Statistika bo enaka.

DEJSTVO 7: Združevanje postopkov je praviloma UE malo v napoto in se ga izogibajo.

TEŽAVA 7: Drobljenje projektne dokumentacije po objektih in postopkih za projektante pomenijo veliko obremenitev. Primer: pri gradnji stanovanjske soseske 4 blokov, je želja UE, da se posebej vlaga GD za vsak objekt za del komunalne ureditve blokov svojo vlogo, za del prometne ureditve svojo vlogo. Iz enega GD torej pridemo na 4 ali več vlog. Komentar ni potreben, vprašanja pa je zakaj?

PREDLOG 7: Združevanje postopkov ima sinergijske učinke za vse vpletene, sloni pa seveda na strokovnosti vpletenih. Vsebina v združenem projektu ostaja enaka, postopek pa je enojen. Vsi zmagamo.

DEJSTVO 8: Zavržba brez možnosti razjasnitve je zelo pogosta.

TEŽAVA 8: Zavržba vloge je lahko posledica napake projektanta, lahko pa tudi nerodnosti, neizkušenosti. Lahko je tudi napaka na strani občine, UE. Posledica pa je zelo resna predvsem za projektanta še bolj za investitorja.

PREDLOG 8: Pred zavržbo je nujna obrazložitev in možnost resne uskladitve pogledov vpletenih. Priznam, da se nam še ni zgodila, je pa zelo pogosta pri mnogih kolegih kljub lahko rešljivim pomanjkljivostim.

Sam pristopam k celotnem procesu goreče in odgovorno. Sem mnenja, da to odgovornost z nami projektanti delijo tudi ostali – mestni arhitekti, urbanisti, mnenje dajalci ter svetovalci v upravnem postopku. To odgovornost podkrepim s spoštljivostjo in odkritostjo pri argumentaciji in interpretaciji ciljev projekta, ki ga zagovarjam.

Zato si tudi sam te odgovornosti ne pustim odvzeti z razlago, ki ni podkrepljena s strokovnimi argumenti, ampak predvsem z mnenji sogovornika. Zakaj je uredba nad zakonom? Zakaj je celo zastarela tehnična smernica nad zakonom? Zakaj je merodajni argument, vedno smo tako delali in bomo tudi tokrat?

Jasnost postopka, aktov, zakonodajnega okvira bi morala biti taka, da do osebne ravni interpretacije ne bi smelo priti, kljub temu da nas le ta dela človeške. Ne smemo pozabiti, da smo arhitekti snovalci in oblikovalci. Res carji! Žal pa se nas vse bolj tlači v okvir izpolnjevalcev obrazcev. Tistih ki zrihtajo papirje! Ampak kljub temu verjamem v arhitekturo in pogovor! THIS IS THE WAY!